



A Study of the Relationship Between Transformational Leadership of School Principals and Teachers' Participation in Academic Administration in Schools under the Sisaket-Yasothon Secondary Educational Service Area Office

Pradit Laoruang¹, Thanyathep Sitthisua², Vasanchai Kakkaew³, Phana Jindasri⁴ and Urid Polsri⁵

Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand

E-mail: pradist4751@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-6020-0601>

E-mail: thanyatep.s@srru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-5543-4995>

E-mail: vasanchai2506@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-2779-9624>

E-mail: phana@srru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-3796-7951>

E-mail: Urid.0034@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-5554-0551>

Received 10/05/2025

Revised 17/05/2025

Accepted 20/06/2025

Abstract

Background and Aims: Transformational leadership and academic administration refer to the roles and behaviors of school leaders (e.g., school principals) who utilize vision, inspiration, and personal influence to motivate teachers and educational personnel toward positive change in the processes of academic administration. This leadership approach aims to enhance educational outcomes by improving student quality, fostering innovative teaching practices, and promoting knowledge development within the school. The purpose of this study was threefold: 1) To examine the level of transformational leadership among school administrators, 2) To investigate the level of teacher participation in academic administration within schools, and 3) To analyze the relationship between the transformational leadership of school administrators and the level of teacher participation in academic administration.

Methodology: The sample group in this study consisted of four informants from each selected school, totaling one school director, one deputy director for academic affairs, and two teachers. The reliability coefficient of the research instrument was 0.963, indicating high internal consistency. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics, including mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and Pearson's product-moment correlation coefficient (r).

Results: The findings revealed that: 1) The current condition of teachers' occupational well-being under the Surin Primary Educational Service Area Office 1 was rated at a high level overall. 2) The development of guidelines to enhance teachers' occupational well-being through focus group discussions identified twenty specific strategies. 3) The evaluation of the proposed guidelines indicated that both their overall appropriateness and feasibility were rated at a high level.

Conclusion: The findings of the study revealed the following: The level of transformational leadership among school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Sisaket-Yasothon was found to be high overall ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.40). The level of teacher





participation in academic administration in schools under the same jurisdiction was also found to be high ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.84). There was a statistically significant positive relationship between transformational leadership of school administrators and teacher participation in academic administration at the 0.01 level. The correlation coefficient (r) was 0.614, indicating a moderate level of correlation.

Keywords: Transformational Leadership; Academic Administration; Teacher Participation



การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร

ประดิษฐ์ เล่าเรือง¹, ธัญเทพ สิทธิเสื่อ², วสันต์ชัย กากแก้ว³, พนา จินดาศรี⁴ และอรุณ พลศรี⁵

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารวิชาการ หมายถึง บทบาทและพฤติกรรมของผู้นำสถานศึกษา (เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน) ที่สามารถใช้วิสัยทัศน์ แรงบันดาลใจ และอิทธิพลส่วนบุคคล กระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในกระบวนการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพผู้เรียน นวัตกรรมการสอน และการพัฒนาองค์ความรู้ภายในโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย: กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 1 คน รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการจำนวน 1 คน และครูจำนวน 2 คน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.963 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย: ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.40) 2) การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.84) และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.614 ปานกลาง

สรุปผล: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.614 แสดงว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณารายด้าน ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การบริหารงานวิชาการ; การมีส่วนร่วมของครู

บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน ระบบการศึกษาไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลาย ทั้งจากเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลง และทิศทางการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ ทำให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายิ่งทวีความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดความยั่งยืน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) จึงได้รับการยอมรับว่าเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่สามารถผลักดันให้เกิดการพัฒนาผู้ตาม การปรับพฤติกรรมเชิงบวก และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กรอย่างต่อเนื่อง ผ่านการสร้างแรงบันดาลใจ การแสดงอุดมการณ์ การกระตุ้นทางปัญญา และการให้ความสำคัญต่อรายบุคคล (Bass & Avolio, 1994; รัชณี บุญกล้า, 2563)

ในขณะเดียวกัน งานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา ครอบคลุมตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ การประเมินผล ไปจนถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ความสำเร็จของงานวิชาการจึงขึ้นอยู่กับความร่วมมือของครูผู้สอนในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินงาน และประเมินผล ซึ่งมีผลต่อทั้งคุณภาพของผู้เรียนและประสิทธิภาพขององค์กร (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553; วีระศักดิ์ วงศ์อินทร, 2557) อย่างไรก็ตาม แนวโน้มคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2566 ที่ลดลง สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอย่างจริงจัง (กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2566)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ตลอดจนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมดังกล่าว เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแนวทางบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง และสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นการสร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคล กลุ่ม และองค์กร ผ่านการกระตุ้นแรงจูงใจ การสร้างวิสัยทัศน์ และการพัฒนาศักยภาพของผู้ตามให้เกินกว่าระดับที่คาดหวัง (Bass & Avolio, 1994) โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence) (2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) (3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) และ (4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) (Northouse, 2010)

Yukl (1989) เสนอว่า ผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามตระหนักถึงคุณค่าของผลงาน ลดความเห็นแก่ตัว และพัฒนาศักยภาพของตนเอง ขณะที่ Burns (1978) เห็นว่าผู้นำลักษณะนี้จะยกระดับศีลธรรมและแรงจูงใจของทั้งผู้นำและผู้ตามให้สูงขึ้น โดยมุ่งเน้นเป้าหมายของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

ในบริบทของสถานศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนจะช่วยส่งเสริมให้ครูเกิดแรงบันดาลใจ ร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ และเปิดรับนวัตกรรมใหม่ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (Bass, 1985; รัชนี บุญกล้า, 2563)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในกระบวนการวางแผน การดำเนินงาน การตัดสินใจ และการประเมินผลในกิจกรรมทางวิชาการอย่างแท้จริง (สมยศ นาวิการ, 2545; วีระศักดิ์ วงศ์อินทร, 2557) แนวคิดดังกล่าวมีรากฐานจากการกระจายอำนาจการบริหารสู่สถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายทางการศึกษา

ขอบข่ายของงานวิชาการครอบคลุมหลายด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน การวัดและประเมินผล การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และการประกันคุณภาพการศึกษา (สุภารัตน์ สมศักดิ์, 2559; ปิยนุช สุวรรณนิตย์ และพรพิพัฒน์ เพิ่มผล, 2560) การมีส่วนร่วมของครูในแต่ละด้านจึงมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของการเรียนรู้ และการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ

งานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับระดับการมีส่วนร่วมของครูในงานวิชาการ (Bass & Riggio, 2006; Leithwood & Jantzi, 2000) ผู้นำที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจ มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และคำนึงถึงความต้องการเฉพาะบุคคล จะส่งผลให้ครูรู้สึกมีคุณค่า กล้าแสดงความคิดเห็น และพร้อมเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในบริบทของประเทศไทย งานวิจัยของธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2551) พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการวางแผน พัฒนาหลักสูตร การประเมินผล และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ เป็นผลโดยตรงจากภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งเสริมบรรยากาศแห่งความร่วมมือ และเปิดโอกาสให้ครูมีบทบาทอย่างแท้จริง

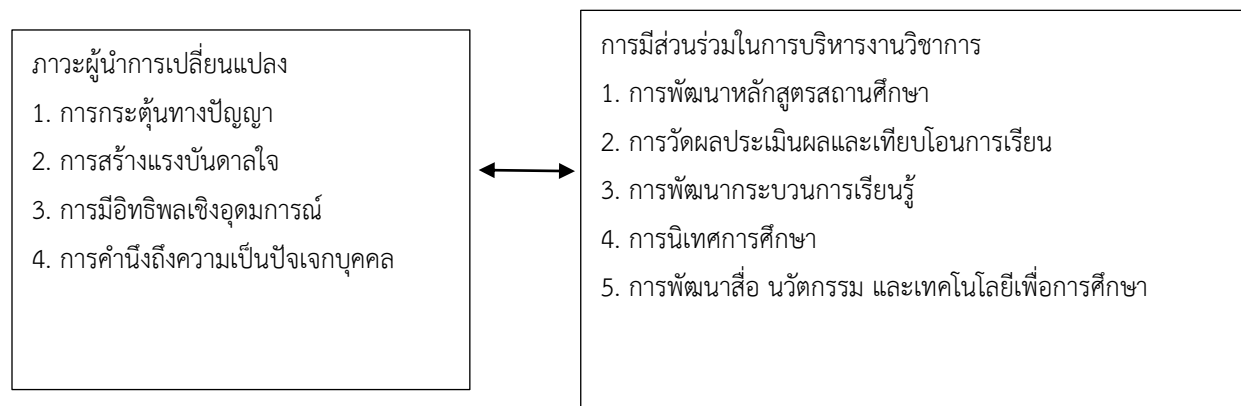
นอกจากนี้ นวรัตน์ ไชยมธุ และคณะ (2566) ยังเสนอว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนงานวิชาการให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่การศึกษาไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในบริบทสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี

4. สรุปสาระสำคัญจากการทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อบริบทของสถานศึกษายุคใหม่ โดยส่งผลต่อความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในภาพรวมของสถานศึกษา การส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในลักษณะนี้ จึงนับเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรทั้ง 2 ชุด และนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัย ได้ดังนี้



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็น งานวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ที่ใช้วิธีการสำรวจและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ รวมถึงการหาความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรนี้ในบริบทของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 83 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2567 การวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน และครูจำนวน 2 คน จากแต่ละโรงเรียน รวมเป็น 280 คนจาก 70 โรงเรียนใน 2 จังหวัด

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวิจัยโดยศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากนั้นส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ โดยได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.72 ถึง 0.88 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน และตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยสูตร Cronbach's Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.963 แยกเป็นด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 0.936 และด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 0.975 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2: แบบสอบถามเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร

ตอนที่ 3: แบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ผ่าน ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู และการใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ

2. สถิติที่ใช้

2.1 การใช้ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0. 70 ถึง 1.00 ช่วยตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2 การใช้ สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) จะช่วยประเมินความเชื่อมั่นในเครื่องมือ

2.3 สถิติพื้นฐาน เช่น ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

2.4 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ใช้สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวม อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n=70)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์(X_1)	4.71	.38	มาก
2. การสร้างแรงบันดาลใจ(X_2)	4.68	.39	มาก
3. การกระตุ้นทางปัญญา(X_3)	4.70	.40	มาก
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล(X_4)	4.60	.41	มาก
รวม	4.67	0.40	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.38) การกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.39) และการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.39) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.41)

2. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ	ค่าสถิติ (n=70)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา(Y_1)	4.39	.84	มาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้(Y_2)	4.56	.45	มาก
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน(Y_3)	4.53	.53	มาก
4. ด้านการนิเทศการศึกษา(Y_4)	4.52	.51	มาก
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา(Y_5)	4.50	.60	มาก
รวม	4.50	0.44	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.45) ด้านการวัดผล

ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.53) และด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.51) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.84)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.614

สรุปผล

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.71: S.D. = .38) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.70: S.D. = .40) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.68: S.D. = .39) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.60 : S.D. = .41)

2. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.45) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.53) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.51) ด้านด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.52 : S.D. = . 51) และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.84)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.614 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณารายด้าน ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการกระตุ้นทางปัญญา การสร้างแรงบันดาลใจ และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีการแสดงภาวะผู้นำอย่างชัดเจนในด้านการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของโรงเรียน รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้และนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bass และ Avolio (1994) ที่ระบุว่าผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงควรแสดงออกถึงแรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการกระตุ้นบุคลากรให้เติบโตพร้อมกับองค์กร และสอดคล้องกับ จันทนา หงวน

บุญมาก (2564) และผุสดี จิรนากุล (2562) คือ ซึ่งต่างพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารอยู่ในระดับสูงทุกด้าน และสามารถมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน

2. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร พบว่าการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เหตุที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าครูมีความตระหนักและให้ความร่วมมืออย่างสูงต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในด้านการวัดผล ประเมินผล และการนิเทศการศึกษา การมีส่วนร่วมในระดับสูงนี้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และการเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมตัดสินใจในการพัฒนาวิชาการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของอัจฉรา เมฆนิล (2561) และภัทรพร แม่นผล (2566) ซึ่งพบว่าครูมีบทบาทสำคัญในกระบวนการบริหารวิชาการ โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี และการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจมีความสัมพันธ์สูงที่สุด รองลงมาคือการกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เหตุที่เป็นเช่นนี้สะท้อนว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถจูงใจและดึงศักยภาพของครูเข้าสู่กระบวนการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ Hardoin (2010) ที่เห็นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีผลอย่างมากต่อความสำเร็จทางวิชาการของสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานของอัจฉรา เมฆนิล (2561) และภูวิศ สิงสิดา และคณะ (2565) ที่พบว่า ภาวะผู้นำที่มีลักษณะการสร้างแรงบันดาลใจและความไว้วางใจในผู้ตาม มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิชาการของครูอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ในทางปฏิบัติ

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับโรงเรียน จึงควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้นทางปัญญา การฝึกอบรมและพัฒนาผู้นำควรเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อให้มีการจัดการอบรมเชิงวิชาการให้แก่ผู้บริหารในด้านการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู โดยจัดหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นการพัฒนาให้ผู้บริหารมีทักษะการกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาองค์กร

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

การวิจัยในอนาคตสามารถขยายขอบเขตการศึกษาไปยังสถานศึกษาหลายระดับหรือหลายประเภท เช่น โรงเรียนประถมศึกษาและวิทยาลัย เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในบริบทที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ควร

ศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ เช่น การสนับสนุนจากครอบครัว การมีโครงสร้างสนับสนุนภายในองค์กร หรือวัฒนธรรมการทำงานในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. (2566). รายงานการนิเทศภายในสถานศึกษาปีการศึกษา 2566. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร.
- จันทนา หงวนบุญมาก. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. *วารสารวิชาการทางการศึกษา*.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2551). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ. *วารสารบริหารการศึกษา*, 5(2), 55-62.
- นวรรตน์ ไชยมภู, และคณะ. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการขับเคลื่อนงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 18(1), 99-111.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 38(2), 1-15.
- ปิยนุช สุวรรณนิตย์, และพรพิพัฒน์ เพิ่มผล. (2560). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 14(1), 56-68.
- ผุสดี จิรนากุล. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่ฟ้าหลวง. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 3(2), 47-58.
- ภัทรพร แม่นผล. (2566). การบริหารงานวิชาการโดยใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. *วารสารบริหารการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา*, 19(1), 21-32.
- ภูวิศ สิงสีดา, และคณะ. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการทำงานของครู. *วารสารวิชาการทางการศึกษา*, 6(2), 115-127.
- รัชนิ บุญกล้า. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา*, 6(2), 21-32.
- วีระศักดิ์ วงศ์อินทร. (2557). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 9(1), 33-46.
- สมยศ นาวิการ. (2545). การมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภารัตน์ สมศักดิ์. (2559). แนวทางการพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา*, 11(1), 15-28.
- อัจฉรา เมฆนิล. (2561). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*. Thousand Oaks, CA: Sage.



- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership* (2nd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Hardoin, M. (2010). The relationship between school leadership and sustained academic achievement. *Journal of Educational Administration*, 48(3), 231–245.
- Leithwood, K., & Jantzi, D. (2000). The effects of transformational leadership on organizational conditions and student engagement with school. *Journal of Educational Administration*, 38(2), 112–129.
- Northouse, P. G. (2010). *Leadership: Theory and practice* (5th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Yukl, G. (1989). Managerial leadership: A review of theory and research. *Journal of Management*, 15(2), 251–289.

